

opgaan in de  
ons dankbaar  
erstel van den  
acrament (143).  
VAN RONGEN.

## DE SCHRIFT

soebatten, doch  
krijgen die he-  
en dan later te  
met geweld, en  
„a a n g e b o o-  
mal) uit vs 42  
stige w a a r  
officieelen n a  
r i a", der ge-  
komt heden in  
te zeggen, een  
Stadhuys op be-  
maar dat zette  
emel heeft hem  
f zijn agent op-  
alle profeten te  
versterkt  
hun de bood-  
is een deurwaar-

e lijnen zijn ge-  
als Petrus met  
het eerst in een  
de van het Stad-  
Filipp. 3:20),  
ningen van  
tekst, waar-  
tekst was zóó  
hun naam eron-  
oud-testamenti-  
n: kijk, die  
aar, die is  
te in ver-  
den aangewezen  
de aposte-  
ande wat komen  
ria", dewijl in-  
men wás. Het  
nee in perfecte  
n; Hijzelf praes-  
esenteeren Hem  
nkringen getul-  
slotte bij al zul-  
de Getulge (Jer.  
12:5 v.).  
er deurwaarder.  
komt niet vier-  
lt hij aan. De  
rheid heeft nog  
K. S.

## ELIJK LEVEN

het avondmaal  
ken dienst ge-  
geeld, dat in 1944  
d heeft, werkte  
oestende kracht  
n begrijpen, dat  
kerk betreft: of  
f, als men dan  
orden vervolgd.  
zijn in Neder-  
gedaald. Dat  
te maken met  
ns mag worden  
en gretig wor-  
n; ze maakt al-  
ds v. Halsema  
ke argumenten,  
it gedaan heeft.  
op basis van  
ap van een ne-  
geleoven, dat  
omdat een feit  
kerkformatie.  
d e n i s moet  
moet optreden,  
n kleinkinderen  
zweren, die het  
plevert voor de  
maar eens heb-  
zijn „in de ge-  
jes van „eigen“  
gevallen stuiten  
p uren afstands  
of deelachtig is.  
gemeente, die  
andere gelijk-  
indien er vele  
boven, uitgeslo-  
niet goed is, bij  
storie, die daár

achter den rug ligt, te vergeten en net te doen alsof  
er nog nooit iets gebeurd is op het gebied van kerk-  
formatie en kerkverband. In die n daar al kerken  
zijn, op de basis der 3 formulieren, dan is daar al  
gewerkt door Gods Geest, en moet niemand Hem in  
zijn werk negeren.

Zoo blijft dus weer de vraag rijpen: wat dan? Is  
er een mogelijkheid van aansluiting bij een bestaa-  
de groep, die eenzelfde geloof heeft, en die plaats  
maakt voor onze belijders, niet op conditie van „mond-  
je-toe“, doch op de basis van: getuig maar, als u wat  
weet dat naar de Schriften is?

Wij herhalen, voor wat dit betreft, ons advies: sluit  
u aan bij de Prot. Ref. Churches. In de eerste plaats:  
omdat deze historisch gezien, het doorgewone adres  
zijn. In de tweede plaats: omdat ze zoo heel gewoon  
gereformeerd zijn. In de derde plaats: omdat ze zoo  
ontzaglijk veel gedaan hebben en doen voor „onze  
mensen“.

Laat ons even nagaan.

In de eerste plaats: ze hebben de eer, het doodge-  
wone adres te wezen, waar onze mensen naar heb-  
ben te schrijven. Vroeger was dit de Chr. Ref. Church,  
met wie onze toenmalige Geref. Kerken correspon-  
dentie onderhielden. Wie dat feit der jarenlange cor-  
respondentie verdonkeremen wil, zal ons tegenover  
zich vinden. Wij gelooven, dat correspondentie tus-  
schen kerken van één belijdenis noodig is en nuttig.

— Maar juist daarom hebben we tegen de Chr. Ref.  
Church geweldige bezwaren. Er zullen weer van die  
kerkbodeschrijvers zijn, die op de allervoorzichtigste  
manier — want onze profeten blijven tegenwoordig  
meestal buiten schot, als ze op profetentournee zijn —  
insinueren, dat deze opmerking mijnerzijds een uiting  
is van ressentiment. Maar dat is te weerleggen, dezen  
keer. We hebben al lang vóór de uiteendrijving der  
kerken door de heeren Ridderbos-Grosheide-Nauta  
gezegd, en het niet onder stoelen en banken gestoken,  
dat de manier, waarop in 1924 de Chr. Ref. Church  
zich heeft ontdaan van Rev. H. Hoeksema, een be-  
droevend staal van kerkscheuring is. Niet op grond  
van de Schrift, maar onder suggestie van amster-  
damsche adviezen, die even ondoordacht waren als  
die welke wij kennen uit het boek van ds H. J. Schild-  
er — o, die hoogmoed van de éénnoogen in een terri-  
toir van blinden of oogenschuimers —, en voorts met  
een beroep op niet zakkelijke of niet eens bestaande  
citaatjes uit een paar auteurs (die De Heraut des-  
tijds, toen Greijdanus ze aanhaalde, minder betrouw-  
baar noemde) hebben ze hem uitgeworpen uit de Chr.  
Ref. Church. Hij hield zich aan de belijdenis; zij niet  
(hun spreken van een gunstige GEZINDHEID Gods  
jegens alle mensen was verlaten van de belijdenis).  
Hij bleef bij de kerkenordening; zij hebben die geschon-  
den; de manier van uitering vertoont met die, wel-  
ke in Nederland in 1944 gekozen is, treffende over-  
eenstemming. Toen was daarmee de Prot. Ref. Church,  
zoals ze daarna aanvankelijk heette, het adres der  
kerk geworden; ze zette voort wat er was. Dat heb-  
ben we niet allemaal begrepen; ik ook niet. We heb-  
ben destijds zoo'n heel klein beetje van de zaak ge-  
hoord. Heelmaal geen fitnesses. Er werd ook geen  
lektuur ontvangen op groote schaal. We hebben boven-  
dien wel geloofd in „onze mannen“, dat heb ik ook  
gedaan; we controleerden hun dwaze citaatjes niet  
(denk aan ons vertrouwen in het rapport van 1905  
over art. 36 der belijdenis, dat pas later, toen we het  
eens gingen controleren, veelzins fout bleek), en we  
hoorden ook later vrijwel niets van de feiten. Rev.  
Hoeksema is bij mij eens in de kerk geweest, maar ik  
wist er niets van (‘t was in Rotterdam); een bezoek,  
dat hij wilde brengen, is — dat vernam ik eerst ver-  
leden week — afgestuit op mijn uitsteldigheid; en wij  
allemaal zeulden verder: wat weten we eigenlijk van  
Amerika en van Zuid-Afrika? In normale omstandig-  
heden? Maar voor het eerst werd ik zelf pas goed  
wakker, toen ik het amsterdamsche gestoethaspel  
zag — natuurlijk alleen maar indirect — bij gelegen-  
heid van mijn eerste, naief ondernomen reis naar  
Amerika. Dat gesekarrel achter mijn rug, en dat ge-  
poog om me daar vandaan te houden, tot op het be-  
leedigende af; en dat alles omdat de heeren bang wer-  
den voor een aantasting van hun gemeenegratie-  
schematiek. Toen begreep ik: d a a r z i t w a t  
a c h t e r s t e r k e mensen doen zoo achter-  
bakskinderachtig niet. De achterdocht der mach-  
teloosheid is het tegendeel van de rechtvaardigings-  
blijken van de wijsheid. We hebben toen van nabij de  
zaken leeren zien; hebben getracht, een weg te vin-  
den, die tot den zoo dwaas verstoorden vrede kon lei-  
den, maakten evenwel ook toen reeds kennis met de  
onbekeerlijkheid speciaal van kerkelijke vergaderin-  
gen; en begrepen: dat blijft daar mis. Loopen ze nóg  
niet zoet achter Amsterdam aan? Zonder eigen  
lust tot critisch onderzoek? Als soms ds E. van  
Halsema dit stukje leest, en over dat citaatje, boven-  
bedoeld, nauwkeurige informatie hebben wil — hij  
schreef er pas zoo iets over — dan kan hij ze krijgen;  
op één conditie: overnemen in zijn blad. Hij mag het  
dan weerleggen ook, en ik zal zijn weerlegging dan  
ook overnemen. Ik neem aan te bewijzen, dat het  
reeds eerder door ons genoemd citaat onder 't gemeene-  
gratie-rapport, waarop Rev. Hoeksema uitgeworpen  
is, over welk citaat ik schreef, doodeenvoudig nie-  
t b e s t a a t in de werken van den aangehaalden schrij-  
ver zelf. Ik zelf heb dat pas ontdekt, toen ik den  
schrijver in zijn latijnschen tekst eindelijk op den kop

kon tikken; maar ds v. H. behoeft daár niets uit te  
halen, om zijn kerk te verontschuldigen; want ik heb  
nog nooit iemand met behulp van een slecht vertaald  
citaatje uit de kerk gezet; en als ik het zou moeten  
helpen doen, zou ik de bronnen naslaan die ik gebruik  
onder zoo'n gewichtig rapport.

Ik wil maar zeggen: wij hebben tegenover Rev.  
Hoeksema en de door hem wederom vergaderde ker-  
ken iets goed te maken. We hebben ons van de ellende  
van het amerikaansche conflict te weinig aangetrok-  
ken, en maar al te gauw geloofd, dat ze het daar wel  
zouden weten, en dat amsterdamsche adviezen door-  
wrocht zouden zijn; we hebben pas veel later bemerkt,  
dat die adviezen soms de zaak op den kop zetten;  
maar Rev. Hoeksema is daarvan de dupe geworden,  
ook voor wat ons medeleven betreft. Hoe het zij: op  
dit oogenblik is „zijn“ kerkformatie de voortzetting  
van wat er was van ouds. En dat pleiten voor deze  
erkenning is in mijn mond niets nieuws; ik deed het  
ook nog in 1939 in Sneek, toen sommigen in de gau-  
wigheld een besluit inzake een oecumenische „synode“  
er door wilden jagen; ook toen heb ik gezegd: als de  
kerken waartoe Rev. Hoeksema behoort, niet worden  
uitgenoodigd, dan hoor ik er ook niet.

Het is allemaal zoo'n miserabel gesukkel. Ze heb-  
ben ons pas geïnviteerd voor die „oecumenische“ „syn-  
ode“ in Amsterdam, nadat we in 1944 kerkverwoes-  
ters waren gescholden. Als dat geen goedkoop stunt  
geweest is, wel, lieve mensen, waarom hebben ze  
dan in 1946 voor de „oecumenische“ „synode“ van toen  
de Prot. Ref. Churches niet gevraagd? Ze waren in  
de stad van Rev. Hoeksema zelf. Maar ze kwamen  
niet tot een invitatie van hem. Was hij er wel ge-  
weest (ik geloof evenwel, dat ook hij bedankt zou  
hebben voor de beleediging), dan zou dat onzalige  
vervangingsformuleetje, dat al weer zelf op de nomi-  
natie staat van vervanging, door hem hardhandig zijn  
tegensproken en dat quasi-kerkrecht, waarmee ze  
ons hebben uitgeworpen, zeker niet minder.

In de tweede plaats: de Prot. Ref. Churches zijn  
heel gewoon gereformeerd. Ze hebben de drie formu-  
lieren van eenigheid. Verder niets. Ze hebben de ker-  
kenordening van ons. En ze hebben nog nooit iemand  
uitgeworpen; ze doen dat daar zoo vlot niet als in de  
door dr H. H. K. opgejaagde kringen. Ze hebben dus  
geen confessioneele extra-belasting uit tuchtuitspra-  
ken of leerformuleetjes-ter-bescherming-van-gangbare-  
ideetjes. Wat wil men nog meer?

Ja, maar, zoo roept iemand, en hij kan dr Krnan,  
mede-uitwerper, dadelijk naast zich krijgen —, ja,  
maar, je vindt in de geschriften van dezen en genen  
uit de omgeving van Rev. Hoeksema wel eens opvat-  
tingen, die herinneren aan de synodocraten.

Precies.

En daarom moest ik maar liever volgende week  
hierop verder ingaan. So long.

K. S.

## Handteekeningen

De Roep van 2 Juli is me weer eens toegezonden;  
ik zie dat ds Schelhaas als reden van het strenge  
verbod van overneming-uit-het-gestencilde-stuk, waar-  
over ds H. J. Schilder schreef, aangaf: „men kan toch  
niet een stuk in de pers laten bespreken, voordat het  
vastgesteld is en voordat zij, die dat stuk de wereld  
in willen zenden, het ook werkelijk hebben doen uit-  
gaan“. En hij voegt er aan toe: toen de bedoelde op-  
wekking werkelijk verscheen in den definitieve vorm,  
was er nog gelegenheid genoeg voor critiek.

Ik meen, dat dezen keer de vermaning van „niet-  
overnemen“, ook niet een gedeelte, nog al wat gewich-  
tig gemaakt werd door de auteurswet en zulke deftig-  
heid erbij te halen. Ik meen voorts, dat, als men  
h a n d t e e k e n i n g e n verzamelt, men die ver-  
zamelen moet op een vaststaand tekst;  
want anders weten de mensen niet wat ze geteekend  
hebben; en dan loopen ze erin; en dat dus onze onder-  
stelling, dat de vragers van die handteekeningen hun  
stuk klaar hadden, voor hen eervol was. Vergissen we  
ons in die onderstelling — want ds S. zegt nog niet  
hoe het precies was — dan ligt dat niet aan ons.

Overigens heeft De Ref. geen „voorliefde“ voor nog  
niet officiële stukken; het blad „vischt“ niet, maar  
krijgt o n g e v r a a g d soms wat het van belang  
acht voor de kerken.

K. S.

## Gewraakte apologie

Een bijdrage tot rechte beoordeling van den apolo-  
geet dr A. de Bondt.

In het „Gereformeerd Weekblad“ van 26 April j.l.  
begon dr A. de Bondt met de bestrijding van een ge-  
deelte uit de brochure van ds J. A. Schep „Te eng  
gebonden! Wat nu?“ en wel van het hoofdstuk daar-  
uit, dat tot titel draagt: „De toepassing der binding  
in het geval cand. H. J. Schilder“.

In „De Reformatie“ van 14 Mei d.a.v. gaf prof.  
Schilder reeds enige opmerkingen over deze artike-  
len; hij constateerde o.m. dat dr de Bondt „alweer  
onwaarheden“ schreef.

Reeds voor ik deze reactie onder oogen kreeg begon  
ik zelf met de weerlegging van een deel van dr de  
Bondt's betoog. Daarin kwam ik tot de conclusie dat  
het oordeel van prof. Schilder nog te vriendelijk was,

## OP EN OM 'T KERKPLEIN

## De Gideonsbende

Ergens in Nederland.

De Raadsverkiezingen staan voor de deur.

Daar „ergens in Nederland“ hebben een aantal  
Gereformeerden als kiezers een eigen lijst ingediend.  
Zij meenen, trouw aan het Antirevolutionair adagium:  
„Tegen de revolutie het Evangelie“ niet meer onder  
de vaan van de antirevolutionaire partij te mogen  
optrekken.

Het interesseert ons hier, laat ons zeggen „Op en  
om het Kerkplein“, geen zier of deze broeders met  
dat optreden naast en tegenover de lijst van de anti-  
revolutionaire kiesvereniging goed deden of niet.

Dat laten we voor het oogenblik rusten.

Maar we stellen vast, dat het optreden van de broe-  
ders, beslist uitkomend voor wat hunszins eisch  
van Gods Woord was, rustig en waardig was, d.w.z.  
in overeenstemming met wat ze om 's HEEREN wil  
meenden te moeten doen.

Maar wat ons nu interesseert is de reactie, die hun  
optreden had onder hen, die zich door de indiening van  
hun lijst het meest bedreigd voelden.

In een circulaire, waarin de broeders rekenschap af-  
legden van hun optreden en hun klein getal rechtvaar-  
digden, schreven zij o.m. „Gideon hield slechts een  
bende over“.

En prompt werd daarop gereageerd door de toezen-  
ding van een fakkel en een kruik aan een der leden  
van de Gereformeerde Kiesvereniging met het op-  
schrift: „Voor de Gideonsbende bij de a.s. raadsverkie-  
zing“.

Er stond nóg een opschrift op.

Een parodie op het bijbelsche: „Voor den HEERE  
en voor Israël“: „Voor Schilder en voor Lievaart“.

\*

Indien een man van het talent van Braakensiek in  
een blad als „De Waarheid“ uit die motieven een cari-  
atuur geteekend had, we zouden den esprit van den  
teekenaar hebben gewaardeerd in dezelfde mate, waar-  
in we van zijn profanie een afkeer hadden gehad. We  
zouden van den geest van den teekenaar en zijn ge-  
waagd spel met wat heilig is hebben gezegd: „het vat  
geeft uit wat het in heeft“.

We zeggen dat laatste nu ook.

Maar we huiveren bij de gedachte, dat bij gemis aan  
talent, bij gemis aan moed om als wijlen Braakensiek  
openlijk voor den dag te komen, dit „vat“ den wereld-  
schen caricaturist slechts evenaart om niet te zeggen  
overtreft in het spel met het heilige.

De onbekende auteur van deze profane boertigheid  
schuilt niet bij de Communisten, niet bij de mensen  
van de Partij van den Arbeid, ge vindt hem ook niet  
onder de mannen van Vrijheid en Democratie, maar hij  
is een, die eens de man onzes vredes was, een die met  
ons brood, het brood gegeten heeft.

We denken er niet aan de antirevolutionaire kiesver-  
eeniging ter plaatse voor deze profane leut verant-  
woordelijk te stellen.

We nemen bij voorbaat aan, dat men van wat hier  
gebeurde, gruwet.

We zouden zelfs gaarne denken, dat dit een incident  
was.

Maar we vreezen, dat we hier te doen hebben niet  
met een incident, maar met een symptoom.

Dat er achter dit geval méér ligt.

Een zedelijk bederf.

Wat erger is: een geestelijk bederf.

In deze dingen proeft men in welken geest over „de  
eenendertigers“ gesproken wordt.

En we vragen den broeders in allen ernst bij het be-  
proeven van de geesten óók eens te denken aan de kruik  
en aan den fakkel, die ergens in Nederland werd be-  
zorgd „voor de Gideonsbende“.

\*

Wij voor ons zouden geneigd zijn deze als emblemen  
te aanvaarden.

Maar voor Schilder en voor Lievaart gaan we niet  
in het vuur.

Hetgeen trouwens nóch Schilder nóch Lievaart be-  
geert.

Heel die Schilder-cultus is maar een fabeltje.

Hetgeen men aan de overzijde ook zéér wel weet.

Maar zoo'n oudwitsch fabeltje kan bij gebrek aan  
argumenten uitnemend dienst doen als schrikdraad  
om de synodocratische wel.

D. E. C.

1) De naam is gefingeerd.

omdat het aan een bepaald verschijnsel in dat artikel  
was voorbijgegaan.

Waar de veronderstelling dat men prof. S.'s oordeel  
nogal onheusch vond niet te gewaagd mag worden  
genoemd, zal een zwaarder oordeel nog des te meer  
verzet ontmoeten. Mede daarom acht ik het juist  
eerst de feiten op te sommen, om dan daarna te zien of  
een scherpe veroordeeling gerechtvaardigd is.

Ds Schep geeft in het betreffende hoofdstuk van  
zijn brochure blijk het boek van ds H. J. Schilder „Op  
de grens van kerk en secte“ goed gelezen te hebben.  
Hij citeert meerdere malen uit dat boek, zonder ooit